

*Sektionen förHandledning i Omvårdnad
inom Svensk sjuksköterskeförening*

**Riktlinjer
för certifiering
av handledare
i omvårdnad**

Reviderad juni 2022

Innehållsförteckning

Historik	4
Utveckling av riktlinjer och kriterier	4
Handledning i Omvårdnad	5
Definition	5
Mål och beskrivning.....	5
Kompetenskrav på handledare	6
Riktlinjer för certifiering	7
Handledarutbildning	7
<i>Teoridel</i>	7
<i>Tillämpningsdel</i>	8
Reell kompetens	8
Ansökan om certifiering	9
Förslag till rekommendationsbrev	9
Certifiering av handledare	10

Föreliggande dokument; Riktlinjer för certifiering av Handledare i Omvårdnad, avser att vara ett styrdokument för certifiering av handledare och även utgöra en rekommendation till landets högskolor/universitet, vid utformning av handledarutbildning.

Historik

Handledning i Omvårdnad har en lång historia med sin början bland sjuksköterskor inom den psykiatriska vården i England. Under 1960-talet började handledning av sjuksköterskor införas på en psykiatrisk avdelning vid Ullevåls sjukhus i Norge med hjälp av den engelska sjuksköterskan Elisabeth Barnes. Yrkesmässig handledning i omvårdnad har sedan dess utvecklats via den psykiatriska vården till den somatiska och nådde under slutet av 1980-talet även Sverige. Våren 1992 samlades i Göteborg en grupp sjuksköterskor, vårdlärare och vårdforskare för att diskutera begrepp och policyfrågor. Det bildades en nätverksgrupp och 1995 beslutades att en nationell intresseförening skulle bildas. Redan 1996 blev det en riksförening inom SHSTF (senare Vårdförbundet). I samband med att Vårdförbundet och Svensk sjuksköterskeförening omorganiserades 1999-2000 genomfördes en frikoppling mellan Vårdförbundet och Riksföreningarna. Riksföreningen för Yrkesmässig Handledning i Omvårdnad (RfYHO) blev en självständig organisation. År 2009 kom det att kallas sektioner inom SSF och sektionen tog namnet Handledning i omvårdnad (HiO), sektion inom SSF. Sektionen har som uppgift att främja sina medlemmars intressen genom att medverka till hälso- och sjukvårdens framåtskridande samt främja forskning, utveckling och utbildning inom verksamhetsområdet. Sedan december 2000 ingår HiO som en sektion inom SSF och samarbetar med Vårdförbundet via ett samverkansavtal.

Utveckling av riktlinjer och kriterier

I syfte att säkerställa kvaliteten på den Handledning i Omvårdnad som ges till vårdpersonal har HiO tillsammans med Svensk sjuksköterskeförening och Vårdförbundet tagit fram kompetenskriterier för handledare i omvårdnad. I slutet av 90-talet träffades en arbetsgrupp med personer väl förankrad inom kunskapsfältet yrkesmässig handledning i omvårdnad för att utarbeta kriterierna.

Arbetet tog utgångspunkt i de norska och danska kriterierna för godkännande av handledare. En idéskiss sändes ut till landets nätverksgrupper för synpunkter och diskuterades därefter vid en studiedag inom HiO. Ett reviderat förslag diskuterades vid en Workshop i Stockholm den 6 oktober 2000 där personer som företrädde professionen, utbildningen och arbetsgivaren deltog. De synpunkter och diskussioner som framfördes vid workshopen sammanställdes slutligen av arbetsgruppen och överlämnades till styrelsen för HiO (då RfYHO) som den 11 november 2000 fastställde kriterierna. De har reviderats 2003, 2008 och 2015. Den senaste revideringen skedde 2021.

”

I syfte att säkerställa kvaliteten på den Handledning i Omvårdnad som ges till vårdpersonal...

Från början blev riktlinjerna inriktade på att ställa krav på utbildningen till handledare. Detta medförde att de utbildningarna som har bedrivits sedan dess har följt dessa riktlinjer och omfattat 30 hp. I dessa riktlinjer har fokus därför ändrats till vilka krav som ställs för att bli Handledare i omvårdnad enligt Svensk sjuksköterskeförening sektion för Handledning i Omvårdnad. I denna revidering ändras termen Godkänd Handledare i Omvårdnad till Certifierad Handledare i Omvårdnad. En viktig diskussion i detta har varit att skydda titeln Omvårdnadshandledare som idag även benämns som Processororienterad omvårdnadshandledare, Yrkesmässig handledare i omvårdnad, Reflekterande handledare i omvårdnad.

Ett problem med att ”kärt barn” har många namn är att det i exempelvis uppdrag, upphandling av handledning och inte minst i forskning om handledningens betydelse är svårt att jämföra och dra slutsatser av dess effekter då innehåll, frekvens, teoretisk grund, handledarens kompetens, värdegrund och utbildning varierar.

Handledning i Omvårdnad

Sektionen för Handledning i omvårdnad har utarbetat nedanstående definition att utgå från.

Definition

Enligt Svensk sjuksköterskeförenings sektion för Handledning i Omvårdnad definieras Handledning i Omvårdnad som:

En pedagogisk process, där självupplevda omvårdnadsrelaterade situationer klarläggs, bearbetas kognitivt och affektivt genom egen reflektion och kollegialt stöd samt kritisk reflektion. Där etik och teorier i kunskapsområdet omvårdnad utgör ramverk och analysverktyg för handledningen. Handledningen kräver regelbundenhet och ett systematiskt genomförande, målet är utvecklingen av sjuksköterskeprofessionen och den kliniska omvårdnaden. Med regelbundenhet avses att det är samma personer och handledare som träffas med regelbundenhet över tid. Handledning i Omvårdnad ska ledas av en certifierad Omvårdnadshandledare.

Mål och beskrivning

Handledning i Omvårdnad utgör en viktig del i utvecklingen av sjuksköterskeprofessionen och den kliniska omvårdnaden. Handledningens yttersta mål är att säkerställa och vidareutveckla kvaliteten i omvårdnaden.

Handledningen ska vara ett forum där sjuksköterskan kan ta upp situationer från sitt dagliga arbete till granskning tillsammans med kollegor. Denna form av handledning är en pedagogisk process, där självupplevda patientrelaterade situationer klarläggs, bearbetas kognitivt och affektivt genom egen reflektion och kollegial granskning. Fördjupning och vidgning av situationen sker med stöd av

”
*Handledning
i Omvårdnad
ska ledas av
en certifierad
Omvårdnads-
handledare.*

teorier och begrepp, där omvårdnadens värdegrund utgör ramverk varifrån metoder att fördjupa reflektionen utvecklas.Handledningen kräver regelbundenhet och ett systematiskt genomförande, där klimatfaktorerna äkthet, acceptans, ansvar, stöd och utmaning är grundläggande för att målet med handledningen ska uppnås.

Kompetenskrav på handledaren

Handledning i Omvårdnad kräver att handledaren har en speciell kompetens, legitimation som sjuksköterska med teoretisk grund i ämnet omvårdnad. Dessutom krävs god självkännedom samt förmåga att arbeta med ett äkta, varmt och accepterande förhållningssätt till den handledde med förmåga att hålla den distans som krävs för att kunna se klart på den situation som bearbetas.

En certifierad handledare ska arbeta för Handledning i Omvårdnads yttersta mål, att säkerställa och vidareutveckla kvaliteten i omvårdnaden.

En certifierad handledare ska:

- ha en humanistisk människosyn och tilltro till alla människors förmåga att växa och utvecklas
- ha insikt om sjuksköterskeprofessionens historia, ansvar och mål i förhållande till samhällsutvecklingen
- kunna analysera sitt eget sätt att agera i sjuksköterskeprofessionen i relation till omvårdnadens värdegrund
- i sin handledarroll agera med ett medvetet etiskt patientperspektiv och med respekt för den handledde och dennes situation
- ha förmåga att analysera, värdera och använda teorier och begrepp i omvårdnad
- ha förmåga att använda metoder som stödjer reflektion
- ha förmåga att möta, stödja och utmana gruppdeltagarna under handledningens olika faser med syfte att stimulera till personlig och professionell växt
- under handledningen utvärdera grupprocessen och vara lyhördhet för deltagarnas behov
- kunna organisera, planera, genomföra och utvärdera handledning i omvårdnad riktad till yrkesgrupper inom vårdområdet, individuellt och i grupp
- med ett självkritiskt förhållningssätt granska den egna handledningen och handledarrollen samt ansvara för egen utveckling genom handledning på handledning

”
...förmåga att möta, stödja och utmana gruppdeltagarna...

Riktlinjer för certifiering

Riktlinjer för certifiering av handledare i Handledning i omvårdnad avser att vara ett styrdokument för och även utgöra en rekommendation till landets högskolor/universitet vid utformning av ledarutbildning för Handledning i Omvårdnad.

Sektionen Handledning i Omvårdnad har utformat riktlinjer för utbildning som ligger till grund för certifiering av Handledare i Omvårdnad samt att möjliggöra för den som har reel kompetens att ansöka om certifiering.

En handledare i omvårdnad behöver både yrkeserfarenhet och kunskaper i ämnet omvårdnad. Detta innebär en yrkesexamen som sjuksköterska med omvårdnad/omvårdnads/vårdvetenskap motsvarande 90hp (60p) det vill säga en kandidatexamen i omvårdnad. Dessutom krävs tre års yrkeserfarenhet som sjuksköterska.

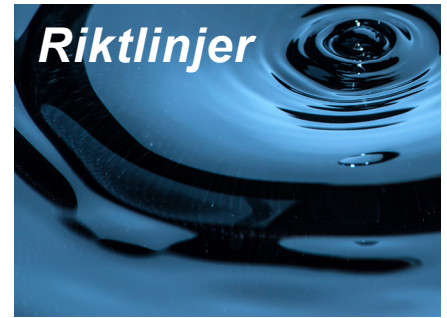
Kompetens som handledare i omvårdnad kan förvärfvas genom formell kompetens via Högskola/Universitets handledarutbildning eller genom reell kompetens med utgångspunkt i föreliggande utbildningskrav. Den formella utbildningen ska omfatta 30 hp på avanceradnivå. Sedan 2009 ska ämneskunskap i omvårdnad motsvara avanceradnivå. Förvärvandet av handledarkompetens bör ske över en tidsperiod av minst två år, för att handledningsprocessens samtliga steg ska kunna genomföras och att utrymme ska finnas för personlig och professionell utveckling.

Handledarutbildning

En formell handledarutbildning som motsvarar riktlinjerna för certifierad handledare i Omvårdnad, kan utformas enligt följande:

• Teori

Den teoretiska delen kan genomföras i form av föreläsningar, litteraturstudier, seminarier och grupparbeten. Litteraturen ska problematiseras, reflekteras och analyseras i relation till den studerandes yrkeserfarenheter, egenhandledningen och handledarträningen. Det egna handledningsparadigmet ska formuleras och presenteras. Dessutom ska en kritisk reflektion över den egna handledarrollen genomföras.

”
*Förvärvandet
av handledar-
kompetens bör
ske över en
tidsperiod av
minst två år...*

• Tillämpningsdel

Egenhandledning innefattar deltagande i handledningsgrupp omfattande 80 undervisningstimmar med inriktning på personlig och professionell växt. Egenhandledningens frekvens och tidsintervall ska finnas dokumenterad.

Ledarträning i omvårdnadshandledning i grupp ska omfatta 40 undervisningstimmar med syfte att ge den studerande möjligheten att utveckla sitt handledarskap. Färdigheterna inhämtas dels genom lärlarled träning i studiegruppen dels genom att den studerande handleder egna grupper. Erfarenhet av att handleda yrkesverksamma sjuksköterskor alternativt sjuksköterskestudenter under en längre tidsperiod (ett år) ska ingå i ledarträningen. Den egna handledarträningen ska vara dokumenterad. Dokumentet ska påvisa antal handledningsgrupper, antal handledningstillfällen, antal handledningstimmar. Under handledarträningen bör även processreferat skrivas, som belyser den studerandes reflektioner kring enskilda handledningssituationer och handledarrollen.

Handledning på handledning (efterhandledning) i grupp ska omfatta 40 undervisningstimmar med syfte att kritiskt reflektera över den egna handledarrollen och dess påverkan på gruppen. Handledning på handledning, frekvens och tidsintervall ska finnas dokumenterat.

Reell kompetens

Om certifiering söks på andra grunder än formell hand- ledarutbildning kan reell kompetens åberopas. Reell kompetens kan åberopas på samtliga punkter förutom kravet på sjuksköterskelegitimation och minst tre års erfarenhet som sjuksköterska, under förutsättning att kompetens som motsvarar kompetenskriterierna kan styrkas. Detta görs genom att kursplaner, litteraturlistor, kursbevis, arbetsgi- varintyg och rekommendationsbrev bifogas ansökan.

Teori	15 högskolepoäng (hp)
Sjuksköterskeprofessionen. Omvårdnadshandledning; värdegrund, etik och metod.	7,5 hp
Kommunikation, grupprocesser och ledarskap med inriktning mot omvårdnadshandledning	7,5 hp
Tillämpning	15 högskolepoäng (hp)
Deltagande i handledningsgrupp (egenhandledning)	7,5 hp (80 undervisningstimmar)
Ledarträning i omvårdnadshandledning i grupp	3,75 hp (40 undervisningstimmar)
Handledning på handledning (efterhandledning)	3,75 hp (40 undervisningstimmar)

Ansökan om certifiering

Den som vill ansöka om certifiering till handledare i SSFs sektion förHandledning i Omvårdnad ska ha genomgått utbildning enligt riktlinjer för ”Certifiering av handledare i omvårdnad” (2021) med minst godkänt kursbetyg eller påvisa reell kompetens enligt samma riktlinjer. Dessutom ska den som ansöker utifrån reell kompetens bifoga ett rekommendationsbrev, förslag till innehåll se nedan. Ansökan om certifiering ska göras på en ansökningsblankett, se HiO:s hemsida under ansökan om certifiering. Ansökan sänds i sin helhet till:

Svensk sjuksköterskeförening, Baldersgatan 1, 114 27 Stockholm.
Kuvertet ska märkas ”Ansökan om certifiering för Handledare i Omvårdnad”.

För att ansökan om certifiering ska behandlas uttas en avgift på 600 kronor för medlem i sektionen och 1000 kronor för ej medlem i sektionen. Avgiften inbetalas på bankgiro 209-0694. Ansökningar bedöms fortlöpande.

Förslag till innehåll i rekommendationsbrev

Härmed bekräftas att NN har tillägnat sig kompetens iHandledning i omvårdnad och motsvarar nedanstående kriterier:

- Har visat på en humanistisk grundsyn på människan och tilltro till människors förmåga till växt och utveckling
- Har insikt om sjuksköterskeprofessionens historia, ansvar och mål i förhållande till samhällsutvecklingen
- Kan analysera sitt eget sätt att agera i sjuksköterskerollen i relation till omvårdnadens värdegrund
- Kan i sin handledarroll agera med ett medvetet etiskt patientperspektiv och med respekt för den handledde och dennes situation
- Kan analysera, värdera och använda handledningsteorier och metoder samt utvärdera handledningsprocessen
- Kan organisera, planera, genomföra och utvärdera handledning i omvårdnad riktat till yrkesgrupper inom vårdområdet, individuellt och i grupp
- Har förmåga att anpassa handledningsteorier och metoder till gruppdeltagarnas behov och handledningens olika faser
- Kan kritiskt granska och tydliggöra sin egen handledning i omvårdnad och kritiskt granska sin egen ledarroll
- Har insikt i hur yrkesmässig handledning i omvårdnad kan användas för att stödja och utveckla omvårdnadens kvalitet

”
...en humanistisk grundsyn på människan och tilltro till människors förmåga till växt...

Certifiering av handledare

Bedömning av handledare görs av Kommittén för certifiering som utses av styrelsen förHandledning i Omvårdnad (HiO). Certifikatet undertecknas av ordförande i styrelsen för HiO och ordförande i SSF. Begäran om omprövning av beslut görs hos Svensk Sjuksköterskeförenings styrelse.

Annonsering av certifierade handledare som är medlemmar i HiO sker på HiO:s hemsida.

Handledning i Omvårdnad
Hemsida:
www.swenurse.se/omvardnadshandledning

Svensk sjuksköterskeförening
Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
Tel: 08-412 24 00
e-post: ssf@swenurse.se
Hemsida: www.swenurse.se